

Verslag van de STOWA Dier- en dijkendag, op 5 juni 2019 in Andel:

Kleine gravers in waterkeringen

Animo genoeg voor de tweede, door STOWA georganiseerde Dier- en Dijkendag die op 5 juni 2019 in Andel plaatsvond. Een groep van een kleine 50 geïnteresseerden kwam kennis verzamelen over kleine gravers in regionale waterkeringen. En ook dit keer was de start binnen en eindigden we waar de kleine gravers zich daadwerkelijk bevinden: buiten.

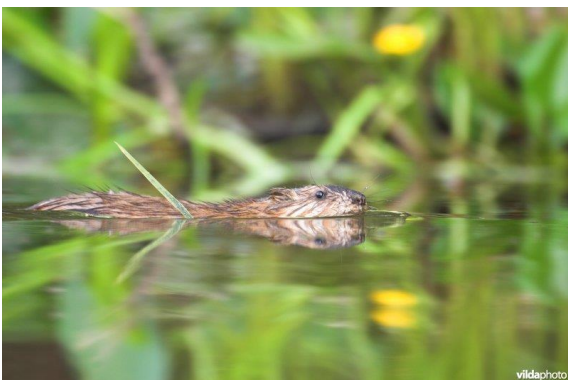
Kon je er niet bij zijn? Kijk dan naar de [videoregistratie](#) of naar de [pdf's](#) van de presentaties.

Zes sprekers deelden hun kennis over kleine gravers. Niek Bosma trapte, als dagvoorzitter, af en lichtte toe wat het beste bestrijdingsmiddel is bij een muizenplaag. Met muizenplagen hebben ze in Friesland de afgelopen jaren meerdere malen mee te maken gehad. Meest effectief is bevoeien van akkers gebleken. Bram Kroese van Naturalis nam ons mee in 'Het leven van een kreeft'. Bram gaf aan dat de rivierkreeft niet zo zeer een gevaar vormt voor de waterkering, maar dat de rivierkreeft vooral een particuliere schadepost vormt. Verschillende waterkeringbeheerders gaven echter aan dat zij wel een risico zagen, omdat zij al grote groepen rivierkreeften bij elkaar hadden gezien in de waterkering. En dan kan er wel schade aan de waterkering ontstaan.

Een wereld rondom wet- en regelgeving dieren

Dolf Moerkens van de Unie van Waterschappen weet alles over de wet- en regelgeving rondom dieren. Dolf gaf aan dat belangrijk is om 'aantoonbaar' te werken. Zo heeft een dijkgraaf volgens de Waterschapswet artikel 96 de bijzondere bevoegdheid om bij dreigend gevaar van de veiligheid van een of meer waterstaatswerken maatregelen te treffen. Maar ook hier geldt dat je aantoonbaar moet maken dat je ook andere manieren hebt geprobeerd om de veiligheid te borgen. Daarom is een goedgekeurd beverprotocol belangrijk en een escalatieladder. Rivierkreeften vallen onder visserijwet en zes rivierkreeftsoorten staan op de EU-lijst. Dit betekent dat hier een uitzetverbod conform de EU-verordening invasieve exoten geldt. En ook mollen vallen onder de Wet dieren. Mollen mogen bestreden worden, maar wel op een manier die binnen de Wet dieren valt.

Het leven van de (muskus)rat

Daan Bos van Altenburg en Wymenga wijde ons in in het leven van de (muskus)ratten. De titel van zijn presentatie was Diepgravende inzichten om grote gaten te voorkomen. Hij vertelde over leven van (muskus)ratten in de waterkering, waarom zij graven, het patroon en omvang van graverij. Daan liet ook een onderzoek uit Amerika onder waterbeheerders zien waaruit blijkt dat volgens de waterbeheerder de muskusrat en de bever de grootste schadeposten zijn volgens dijkbeheerders. Muskusratten kunnen snel in

aantal toenemen en vormen een gevaar voor de waterkering. Het beheer van deze soort is en blijft belangrijk.

Het risico

Henk van Hemert vertelde over het risico van kreeften en ratten voor de waterkering. Dieren graven om verschillende redenen en de vorm verschilt per reden. Denk hierbij aan nest en vluchtplaatsen. Muskusratten graven van onder water een gat en deze gaten zijn onzichtbaar bij hoogwater. Graafschade neemt toe in de tijd (zonder herstel), daarmee ook de afname van de veiligheid van de waterkering. Henk concludeert dat de aanwezigheid van gravende dieren intensieve inspectie vergt en tijdig herstel van schaden. En dat de veiligheid van regionale keringen van groot belang is.

Bevers in de kade: beter voorkomen dan genezen

Bij Aa en Maas hebben ze ervaring met bevers in de kade. Marcel Cox vertelt hierover en vooral wat ze eraan doen. Beter voorkomen dan genezen is een mooi uitgangspunt, maar tegelijkertijd moeilijk waar te maken. De toename van de bever gaat ontzettend snel. Sinds 2017 werken zij met een nieuw beverprotocol. Marcel geeft aan dat het investeren in preventieve maatregelen een dure aangelegenheid is. Naar aanleiding van de presentatie van Marcel roept Dolf Moerkens van de Unie van Waterschappen op om een overzicht van de kosten die waterschappen maken met betrekking tot herstel en preventieve maatregelen naar de Unie te sturen. Bij de Unie van Waterschappen willen zij een zo'n volledig mogelijk overzicht van deze kosten. De provincies vragen hier ook om bij het aanvragen van ontheffingen.

Aan tafel

Vervolgens konden deelnemers aan tafel bij de verschillende sprekers. Hier werd het gesprek gevoerd over bevers, muskusratten, rivierkreeften, beheer, risico en ga zo maar door. Bovenal werd er kennis gedeeld tussen de verschillende deelnemers en leidde dit mooie inzichten.

Het veld in

In de middag kreeg de groep een rondleiding bij Slot Loevestein langs verschillende schades van bevers en muskusratten. Gaten zo groot dat de muskusrattenbeheerder er in zijn geheel in kon. En zoals Daan Bos in zijn presentatie zei: "Bevergaten zijn zo groot dat Hansje Brinkers niet alleen zijn vingertje in dijk moet steken'.

